

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permisea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba engleză

CONSILIUL EUROPEI

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A TREIA

CAUZA FRIEDRICH împotriva României

(Cererea nr. 18108/03)

DECIZIE

STRASBOURG

7 octombrie 2008

Prezenta decizie va rămâne definitivă în condițiile definite de articolul 44 § 2 al Convenției. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Friedrich împotriva României,

Curtea europeană a drepturilor omului (secțiunea a treia), statuând în camera formată din:

Josep Casadevall, *președinte*,

Corneliu Bîrsan,

Boštjan M. Zupančič,

Alvina Gyulumyan,

Ineta Ziemele,

Luis López Guerra,

Ann Power, *judecători*,

și Santiago Quesada, *grefier al secției*,

După ce au deliberat în Camera de consiliu în data de 16 septembrie 2008,

Dau decizia pe care o adoptă la această dată:

PROCEDURA

1. Cauza își are originea într-o cerere (nr. 18108/03) împotriva României înaintată Curții în baza Articolului 34 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale ("Convenția") de un cetățean român, d-na Gabriela Edit Friedrich ("reclamanta"), la 8 mai 2003.

2. Reclamanta a fost reprezentată de d-na Claudia Vasii-Kolla, avocat practicant în Timișoara. Guvernul Român ("Guvernul") a fost reprezentat de Agentul acestuia, dl. Răzvan-Horațiu Radu.

3. La 27 februarie 2006 Președintele Secției a treia a decis să notifice Guvernul cu privire la cerere. S-a decis de asemenea să se examineze fondul cererii în același timp cu admisibilitatea sa (Articolul 29 § 3).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE SPEȚEI

4. Reclamanta s-a născut în 1932 și locuiește în Timișoara.

5. În 1950, un imobil situat în Timișoara, Spl. N. Titulescu nr. 7, care era proprietatea soțului și soacrei reclamantei, a fost preluat de Stat în baza Decretului nr. 92/1950 cu privire la naționalizare.

6. La 26 mai 1999 printr-o hotărâre definitivă a Curții de Apel Timișoara ("Curtea de Apel") a admis o acțiune a reclamantei de rectificare în Cartea Funciară, a admis că naționalizarea imobilului fusese ilegală și a ordonat *restitutio in integrum* prin înregistrarea dreptului de proprietate al reclamantei. A considerat că faptul că unele apartamente din imobil fuseseră cumpărate de chiriași nu afecta soluția, că obiectul procedurii era valabilitatea titlului de proprietate al Statului și titlurile cumpărătorilor urmau deci să fie evaluate în alt set de proceduri.

7. La 30 septembrie și la 30 noiembrie 1999 Consiliul Municipiului Timișoara a certificat într-un proces verbal oficial semnat de reclamantă că acesteia din urmă i se permisese să ia în posesie imobilul, constând din treizeci și unu de apartamente, și 29.28 m² teren aferent.

8. la 26 ianuarie 2000 reclamanta a vândut apartamentul nr. 11 din imobil lui M.M. și M.D.

9. La 27 aprilie 2000 O.E., pe atunci chiriaș al apartamentului nr. 11, a cerut instanței să declare vânzarea nulă, deoarece la 16 ianuarie 1997 ea cumpărase acel apartament de la Stat în baza Legii nr. 112/1995. Ea a mai solicitat de asemenea intabularea dreptului ei de proprietate în Cartea Funciară.

Reclamanta a depus o întâmpinare cerând instanței să declare nulă vânzarea de către Stat.

10. La 20 noiembrie 2001, printr-o hotărâre definitivă, Curtea de Apel a declarat nulă vânzarea făcută de reclamantă, deoarece contravenea drepturilor lui O.E., și a respins cererea lui O.E. de a i se intabula dreptul de proprietate, deoarece nu ceruse în mod expres să se radieze titlul reclamantei din Cartea Funciară. A mai respins și cererea reclamantei de anulare a vânzării de către Stat sub motiv că O.E. cumpărase de bună credință.

11. La 4 noiembrie 2002, printr-o hotărâre definitivă, Curtea de Apel a admis acțiunea lui O.E. de rectificare în Cartea Funciară, a intabulat dreptul ei de proprietate față de apartamentul nr. 11 și a radiat titlul reclamantei din Cartea Funciară. Curtea a comparat titlurile de proprietate și a considerat că vânzarea de către Stat respectase prevederile Legii nr. 112/1995 și că O.E. cumpărase de bună credință.

II. LEGISLAȚIA INTERNĂ RELEVANTĂ

12. Prevederile legale și jurisprudența relevante sunt descrise în hotărârile *Brumărescu împotriva României* ([GC], nr. 28342/95, §§ 31-33, CEDO 1999-VII); *Străin și Alții împotriva României* (no. 57001/00, §§ 19-26, CEDO 2005-VII); *Păduraru împotriva României* (no. 63252/00, §§ 38-53, 1 decembrie 2005); și *Tudor împotriva României* (no. 29035/05, §§ 15-20, 17 ianuarie 2008).

ÎN DREPT

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 1 DIN PROTOCOLUL NR. 1

13. Reclamanta a pretins că vânzarea de către Stat a apartamentului nr. 11 către O.E. a reprezentat o încălcare a Articolului 1 of Protocol nr. 1, care are următorul cuprins:

“Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

A. Admisibilitatea

14. Curtea ia notă că această plângere nu este în mod manifest nefondată în sensul Articolului 35 § 3 din Convenție. Mai ia notă că nu este inadmisibilă din alte motive. Trebuie deci să fie declarată admisibilă.

B. Pe Fond

15. Guvernul a reiterat argumentele pe care le prezentase anterior în cazuri similare. Anume, el a susținut că reclamanta ar fi putut cere despăgubiri conform Legii nr. 10/2001, amendată prin Legea nr. 247/2005.

16. Reclamanta nu a fost de acord.

17. Curtea reiterează că, conform jurisprudenței sale, vânzarea posesiunilor altcuiva de către Stat, chiar înainte ca problema proprietății să fi fost soluționată definitiv de instanțe, va fi analizată ca o privare de posesie. Această privare, asociată cu absența totală a despăgubirilor, este contrarie Articolului 1 din Protocolul nr. 1 (vezi *Străin și Alții*, citată mai sus, §§ 39, 43 și 59, și *Porteanu împotriva României*, nr. 4596/03, § 35, 16 februarie 2006).

18. După ce a examinat toate materialele aflate în posesia sa, Curtea apreciază că Guvernul nu a prezentat nici un fapt sau argument capabil să o convingă să ajungă la o concluzie diferită în cauza de față. Vânzarea de către Stat a proprietății reclamantei continuă să o împiedice să se bucure de dreptul ei de proprietate recunoscut prin hotărâre definitivă. Curtea consideră că o astfel de situație este echivalentă cu o privare *de facto* de posesie și observă că aceasta a continuat timp de peste nouă ani, în absența oricărei despăgubiri.

19. Curtea ia notă că la acel moment material nu existau mijloace efective în dreptul român care să poată asigura reclamantei o despăgubire pentru această privare (vezi *Străin și Alții*, citată mai sus, §§ 23, 26-27, 55-56, și *Porteanu*, citată mai sus, §§ 23-24 și 34-35). Mai mult, observă că până în prezent Guvernul nu a demonstrat că sistemul de despăgubiri instituit în iulie 2005 de Legea nr. 247/2005 ar permite beneficiarilor acestei legi de a-și recupera daunele ce reflectă valoarea comercială a posesiunilor de care au fost privați, conform unei proceduri și calendar previzibile.

20. Ținând seama de propria jurisprudență în materie, Curtea consideră că în cauza de față privarea de posesie a reclamantei, împreună cu totala absență a despăgubirii, a impus asupra reclamantei o povară disproporționată și excesivă prin încălcarea dreptului ei la posesie netulburată a propriilor bunuri, așa cum este garantat de Articolul 1 din Protocolul nr. 1.

Ca urmare, a existat o încălcare a Articolului 1 din Protocolul nr. 1.

II. ALTE PRETINSE ÎNCĂLCĂRI ALE CONVENȚIEI

21. Reclamanta s-a plâns în baza Articolului 6 § 1 din Convenție de un proces inechitabil și de rezultatul cauzei.

22. Curtea observă că aserțiunile referitoare la abuzurile de procedură ale autorităților sunt nefondate, iar plângerea referitoare la rezultat este de natura unei “a patra instanțe”. Mai mult, Curtea consideră că în procedura reclamată, privită în ansamblu, nu există nici o aparență de inechitate sau caracter arbitrar care ar încălca garanțiile unui proces echitabil în sensul Articolului 6 § 1 din Convenție.

Rezultă că această plângere este evident nefondată și trebuie să fie respinsă conform Articolului 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

23. Articolul 41 din Convenție prevede:

“Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Daune

24. Reclamanta a pretins 56.366 euro (EUR) ca daune pecuniare, reprezentând valoarea apartamentului nr. 11 și a terenului aferent acestuia, pe baza unui raport de expertiză. La 5 septembrie 2007, după comentariile Guvernului cu privire la cererea reclamantei de satisfacție echitabilă, reclamanta a prezentat un alt raport de expertiză, care actualiza suma la EUR 66.620, și a cerut de asemenea Curții să stabilească suma despăgubirii pentru daune non-pecuniare.

25. Guvernul a criticat raportul de expertiză și, conform propriului raport de expertiză, a considerat că valoarea de piață a apartamentului nr. 11 și a terenului aferent acestuia era de EUR 37.772. El au mai susținut și că reclamanta nu ceruse daune non-pecuniare, considerând că constatarea unei încălcări ar constitui în sine o satisfacție echitabilă suficientă pentru orice daune non-pecuniare pe care reclamanta ar fi suferit-o.

26. Curtea reiterează că o hotărâre în care ea constată o încălcare impune asupra Statului părât o obligație legală în baza Convenției de a pune capăt încălcării și de a face reparații ale consecințelor acesteia. Dacă legislația internă permite numai efectuarea unei reparații parțiale, Articolul 41 din Convenție dă Curții puterea de a acorda despăgubiri părții lezate de actul sau de omisiunea care a dus la constatarea unei încălcări a Convenției. Curtea posedă o anumită discreție în exercitarea acestei puteri, după cum o atestă adjectivul “echitabil” și fraza “dacă este cazul”.

27. Printre chestiunile de care Curtea ține seama când estimează despăgubirea sunt daunele pecuniare, adică pierderea efectiv suferită ca rezultat direct al pretensei încălcări, și daunele non-pecuniare, adică reparația pentru anxietatea, inconveniența și nesiguranța cauzate de încălcare, și alte daune non-pecuniare (vezi, printre alte autorități, *Ernestina Zullo împotriva Italiei*, nr. 64897/01, § 25, 10 noiembrie 2004).

28. Ținând seama de informațiile aflate la dispoziția sa referitor la prețurile imobiliare pe piața locală și de rapoartele de expertiză prezentate de părți, Curtea estimează valoarea curentă de piață a proprietății la EUR 45.000.

29. Cât privește daunele non-pecuniare, Curtea ia notă că reclamanta, care a fost reprezentată de un avocat, nu a prezentat nici o cerere sub acest punct în timpul acordat. Conform cu jurisprudența sa consacrată (vezi, cel mai recent, *Giniewski împotriva Franței*, nr. 64016/00, § 59, 31 ianuarie 2006), Curtea nu acordă nimic drept satisfacție echitabilă dacă nu au fost prezentate cereri cuantificate și documentația relevantă în termenul fixat în acest scop de Regula 60 § 1 din Regulamentul Curții.

În aceste împrejurări, Curtea consideră că reclamanta nu și-a îndeplinit obligațiile conform Regulii 60. Deoarece nu a fost prezentată nici o cerere valabilă de satisfacție echitabilă pentru daune non-pecuniare, Curtea consideră că nu trebuie acordat nimic în acest context.

B. Costuri și cheltuieli de judecată

30. În adresa ei din 5 septembrie 2007, reclamanta a mai solicitat 4.000 Lei noi românești noi pentru costuri și cheltuieli de judecată suportate în fața instanțelor interne și în fața Curții, reprezentând onorarii pentru avocat, raportul expertului și traduceri.

31. Guvernul a considerat că reclamanta nu a solicitat costuri și cheltuieli de judecată.

32. Curtea ia notă că în conformitate cu Regula 60 §§ 1 și 2 din regulamentul Curții un reclamant care dorește să obțină acordarea unei satisfacții echitabile conform Articolului 41 din Convenție în eventualitatea constatării unei încălcări a drepturilor lui sau ei conform Convenției trebuie să prezinte o cerere specifică în acest sens în termenul fixat pentru prezentarea observațiilor pe fond ale reclamantei. Deoarece în cauza de față reprezentantul reclamantei nu a specificat pretenții de costuri și cheltuieli de judecată în termenul acordat, Curtea nu acordă nimic la acest punct (Regula 60 § 3).

C. Dobânzile moratorii

33. Curtea consideră că este că este corespunzător să bazeze procentul de dobânzi moratorii pe de procentul de dobândă, pe facilitatea de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene, majorat cu trei puncte procentuale.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA ÎN UNANIMITATE

1. *Declară* cererea admisibilă în privința Articolului 1 din Protocolul nr. 1 și inadmisibilă pentru rest;
2. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a Articolului 1 din Protocolul nr. 1 din Convenție;
3. *Hotărăște*
 - (a) că Statul pârât trebuie să achite reclamantei, în termen de trei luni de la data la care decizia devine definitivă conform Articolul 44 § 2 din Convenție, EUR 45.000 (patruzeci și cinci de mii de euro), plus orice sumă ce s-ar putea datora, pentru daune pecuniare, ce se vor converti în moneda națională a Statului pârât la rata de schimb aplicabilă la date plății;
 - (b) că începând de la data expirării termenului amintit și până la momentul efectuării plății, aceste sume vor fi majorate cu o dobândă simplă, a cărei rată este egală cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal practică de Banca Centrală Europeană, la care se vor adăuga trei puncte procentuale;
4. *Respinge* cererea de satisfacție echitabilă a reclamantei pentru restul.

Redactată în limba engleză și notificată în scris la 7 octombrie 2008, cu aplicarea articolului 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte